



Strategisch plan 2025-2027

Inleiding

Zorgzame gemeenschappen zetten zich belangeloos in voor hun dorp of wijk, om samen te bouwen aan een zorgzame samenleving waarin iedere inwoner ertoe doet. Een samenleving waarin iedereen kan bijdragen, ook als er zorg en hulp nodig is. Een samenleving waar de welzijns- en zorgvoorzieningen voor iedereen toegankelijk zijn én blijven.

Ons land staat voor de grote uitdaging om ons zorgstelsel overeind te houden, te midden van personeelstekorten, vergrijzing en toenemende zorgvraag. Inmiddels wordt een belangrijke voorwaarde hiervoor breed erkend: dat we toegroeien naar die zorgzame samenleving, waarbij het omkijken naar elkaar weer normaal is. Daarvoor is een grote beweging nodig, waarin organisaties vaak hun rol opnieuw moeten uitvinden en waarin zorgzame gemeenschappen een relatief nieuwe speler zijn.

Dat die beweging volop gaande is, moge duidelijk zijn. Maar om te kunnen spreken van een nieuw normaal, hebben we een kritische massa nodig. Daarom is de hoeveelheid zorgzame gemeenschappen cruciaal. Hoe dat 'nieuwe normaal' eruit ziet? Dan zien we een wereld vol actieve gemeenschappen. Met inwoners die zich actief inzetten voor hun buurt of de bredere samenleving. In gelijkwaardige en actieve samenwerking met organisaties die dit faciliteren, zoals gemeenten.

We hebben het over dat inwoners zeggenschap krijgen en verantwoordelijkheid nemen over de leefbaarheid van hun omgeving en de gezondheid van hun gemeenschap. Over kennisuitwisseling en 'een gezamenlijk verhaal'. Dit brengt naast kansen, ook verantwoordelijkheid met zich mee. Namelijk om onze beweging te versterken en te 'professionaliseren', hier bewust tussen aanhalingstekens gezet, omdat wij hierbij de eigenheid van onze 'grassroots' beweging niet moeten kwijtraken.

Hoewel we constateren dat de hoeveelheid zorgzame gemeenschappen enorm is en snel toeneemt, is het landschap ook (nog) erg versnipperd. Mede daardoor wordt er relatief weinig samengewerkt onderling. Ondertussen is men zoekende naar passende samenwerkingsvormen met organisaties die eveneens zoeken naar hun nieuwe rol. Een complex geheel dus. Nederland Zorgt Voor Elkaar (NLZVE) speelt een rol in die verbinding en zoektocht naar samenwerkingsvormen en is hiermee één van de schakels in het systeem.

Dit document beschrijft de strategie van NLZVE voor de periode 2025 tot en met 2027. Om hiertoe te komen, blikken we in het document tevens terug naar het begin van NLZVE. In 2010 ontstonden in Nederland burgerinitiatieven in de zorg. Deze initiatieven liepen tegen diverse knelpunten aan, waardoor men elkaar opzocht voor kennisuitwisseling en samenwerking onderling. Vanuit de overheid ontstond tegelijkertijd behoefte aan een aanspreekpunt van deze beweging. Dit resulteerde in de oprichting van NLZVE in 2017.

Sinds 2017 is er veel gebeurd voor en met bewonersinitiatieven, ook bij NLZVE. We voorzien reeds in de oorspronkelijke behoefte van de overheid op nationaal niveau: NLZVE is een belangrijk aanspreekpunt en inmiddels samenwerkingspartner van diverse ministeries. Op die manier betekent NLZVE veel voor bewonersinitiatieven, alleen lijken mensen en organisaties op lokaal en regionaal niveau daar minder van te merken.

We bevinden onszelf als NLZVE daarmee in een klassieke spagaat van belangenbehartiging: we doen het - condities scheppen, beleid mede-bepalen - vóór de zorgzame gemeenschappen en in hoeverre is het mogelijk om dit meer met zorgzame gemeenschappen te doen?

Om hier een antwoord op te formuleren, benaderden we onze leden. NLZVE is namelijk een landelijk netwerk in de vorm van een vereniging. Onze leden bestaan uit regionale koepels van zorgzame gemeenschappen. Uiteindelijk hebben zij dus het laatste woord. Er volgde een actieonderzoek van een onafhankelijk bureau, om de wensen van zorgzame gemeenschappen en de rol van NLZVE hierin, beter in kaart te krijgen. Zo keken we – (bestuurs)leden en medewerkers - uiteindelijk gezamenlijk naar wat er bij ons allen leeft en hoe het anders en beter kan.

Deze informatie werd de basis voor het strategisch plan dat voor u ligt. Met daarin enerzijds een terugblik op wat er bereikt is en waar we vandaan komen en anderzijds de rollen en uitdagingen waar we mee aan de slag willen en hoe concrete activiteiten daarin een plek krijgen.

Leeswijzer

Al lezende nemen we u dus mee in de ontwikkeling van NLZVE:

- Waar komen we vandaan? pag. 4
- Wat hebben we bereikt? pag. 5
- Wat hebben we gedaan? pag. 6

Vervolgens leest u meer over het toekomstperspectief:

- Wat zijn onze uitdagingen? pag. 10
- Welke uitgangspunten hanteren we? pag. 13
- Wat is onze rol? pag. 15
- Wat gaan we doen? pag. 17

Waar komen we vandaan?

Rond 2010 ontstonden er nieuwe burgerinitiatieven rondom welzijn en zorg in verschillende delen van Nederland, zoals Kloosterburen, Hoogeloon, America, Amsterdam en Austerlitz. Tijdens verschillende landelijke bijeenkomsten in 2015 werd duidelijk dat deze zorginitiatieven tegen diverse knelpunten aanliepen. Er was een grote behoefte aan het uitwisselen van kennis en ervaring en een duidelijke bereidheid tot samenwerking. Staatssecretaris Van Rijn sprak zich tijdens een PvdA-bijeenkomst over zorginitiatieven in Amersfoort uit over een landelijk platform om deze samenwerking te faciliteren. Er werd toen al gewerkt aan een Landelijke Helpdesk.

In dezelfde periode dienden de Kamerleden Otwin Van Dijk en Linda Voortman op 5 november 2015 een motie in, waarin zij de regering vroegen “knelpunten bij burgerinitiatieven en zorgcoöperaties in het systeem van de langdurige zorg te inventariseren, met een agenda te komen om deze knelpunten weg te nemen en burgerinitiatieven, zorgcoöperaties en cliënten de ruimte te geven.”

Deze ontwikkelingen waren aanleiding voor een groep koplopers om in januari 2016 bijeen te komen en te spreken over samenwerking, wat leidde tot de oprichting van Nederland Zorgt Voor Elkaar (NLZVE) op 27 januari 2017. Het ministerie van VWS kende een eerste subsidie toe voor de periode mei 2017 – december 2018.

De motie Van Dijk/Voortman leidde tot een opdracht aan Vilans/Movisie, die resulteerde in het rapport ‘Wat knelt?’ (juli 2016). Dit rapport kreeg stevige kritiek van NLZVE, wat leidde tot een aanvulling door NLZVE in het rapport ‘Aanvulling op Wat knelt?’ (december 2016). De Koepel Zorgcoöperaties Zuid Nederland, met een sterke positie in Den Haag, kreeg van het ministerie van VWS de opdracht om het rapport ‘Wat knelt’ te vertalen naar concrete acties. In samenwerking met NLZVE werd dit verzoek in april 2017 omgezet in een voorstel om een Verkennerstocht te organiseren, wat werd goedgekeurd.

Eind 2017 begon NLZVE met de Verkennerstocht, een brede inventarisatie bij bewonerscollectieven om knelpunten en succesfactoren op het gebied van welzijn, zorg en wonen te identificeren. Hierbij werd intensief samengewerkt met de diverse regionale netwerken van zorgzame gemeenschappen. Het Actieprogramma Zorgzame Gemeenschappen, dat hieruit voortkwam, werd in mei 2018 tijdens een landelijke door NLZVE georganiseerde conferentie aangeboden aan minister De Jonge van VWS en is in grote lijnen nog steeds de leidraad voor NLZVE. Het Actieprogramma bestond uit drie actielijnen:

- De eerste is een oproep aan de samenleving om weer echt te gaan samen-leven en samen-zorgen. Het opnieuw vinden van gemeenschapskracht. En een lokale, kleinschalige organisatie van de zorg. Vanaf 2025 roepen we mensen niet meer uitsluitend op; we geven het goede voorbeeld - met vallen en opstaan - en zorgen dat het aantal goede voorbeelden groeit.
- De tweede actielijn is een oproep aan de systeemwereld: ga intensief op lokaal niveau samenwerken met bewonersinitiatieven, vereenvoudig procedures en maak structurele financiering mogelijk.
- De derde en laatste actie richt zich op de bewonersinitiatieven zelf: organiseer je, leer van elkaar, zorg voor continuïteit en vind bij onze beweging passende vormen van governance.

Zorgzame gemeenschappen maken deel uit van een transitie naar een samenleving waar omzien naar elkaar weer gewoon is. Hierin werken bewoners en professionals op basis van gelijkwaardigheid samen. Wij kunnen als regionale en landelijke netwerken van zorgzame gemeenschappen een positieve rol in deze transitie spelen, zolang wij ondersteunend aan de lokale initiatieven opereren.

Wat hebben we bereikt?

In de eerste jaren van NLZVE lag de focus sterk op actie 3, het duurzaam organiseren van bewonerscollectieven. Er is een landelijke helpdesk voor zorgzame gemeenschappen, met regionale ondersteuners, ingericht. Er is een kennisinfrastructuur gebouwd, de Ella Vogelaar Academie voor Gemeenschapskracht is opgericht en er is een groot en sterk netwerk opgebouwd met organisaties die de doelstellingen van NLZVE ondersteunen.

NLZVE heeft als vereniging een ledenstructuur opgetuigd met regionale netwerken als leden. Met jaarlijkse ALV's, waarbij leden het laatste woord hebben. Er is een landelijk bureau met een team van professionals met ervaring in een bewonersinitiatief.

Vanaf het begin is vanuit NLZVE veel aandacht geweest voor de verbinding tussen de systeemwereld en onze beweging, omdat dit voor de systeemwereld nog onbekend was. Dit deden we en doen we middels talloze lezingen, diverse publicaties, en deelname aan denktanks en adviesorganen. Zo zit Jan Smelik sinds 2018 in de Kwaliteitsraad van het Zorginstituut Nederland. NLZVE is landelijk echt het gezicht geworden van onze beweging.

Als ambassadeur van de leefwereld en stem van zorgzame gemeenschappen, wordt NLZVE steeds vaker gevraagd om mee te denken, beslissen of ontwerpen. Bijvoorbeeld bij subsidieregelingen of beleidsprogramma's. Hierdoor zijn er steeds meer regelingen (in)direct beschikbaar voor zorgzame gemeenschappen en bewonersinitiatieven en is er meer aandacht voor hun oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen.

Maar het gaat over meer dan alleen geld. Beleidsmakers en wetenschappers tonen een groeiende nieuwsgierigheid naar deze initiatieven, waardoor bewonersinitiatieven langzamerhand een gesprekspartner worden op alle niveaus van besluitvorming: lokaal, regionaal en landelijk.

De laatste periode zetten we meer en meer in op actie 2: het makkelijker maken voor bewonerscollectieven. Dit betekent dat we de systeemwereld willen verleiden om de juiste randvoorwaarden voor bewonersinitiatieven te scheppen. Bijvoorbeeld door structurele financiering mogelijk te maken.

Uiteindelijk is actielijn 1 het belangrijkste doel. Dat bewoners zelf zaken organiseren weer 'het nieuwe normaal' wordt. Dat overheden gemeenschappen niet meer zien als een marktpartij, waar ze taken aan kunnen uitbesteden, maar als een samenwerkingspartner zonder wie ze de maatschappelijke uitdagingen niet aankunnen. De afgelopen jaren lag het accent op die overheden: hoe kunnen we hen helpen om dit te faciliteren? De komende jaren ligt de komende jaren de focus op: het versterken van de gemeenschappen zelf. Op dit punt gaan we onder andere intensief samenwerken in de We Doen Het Samen-coalitie.

Deze coalitie komt voort uit één van de belangrijkste lessen die we de afgelopen jaren hebben geleerd: gemeenschapskracht zit in alle sectoren en we hebben elkaar nodig om de gemeenschapskracht echt te laten floreren. We zoeken elkaar dus op. Omdat we in al die sectoren nog iets hebben geleerd: het werkt! Gemeenschapskracht is de sleutel tot duurzame verandering.

Terugblik 2022-2024: activiteiten op basis van het Strategisch Plan

Concreet heeft het beleid van NLZVE tijdens de periode 2022-2024 in het teken gestaan van vier thema's: Actieonderzoek, Brede beweging van actieve bewoners, Community en Dienstverlening. In de periode van het afgelopen strategisch plan is het aantal activiteiten echter uitgebreid. We kijken daarom eerst terug op de plannen zoals opgetekend binnen de vier thema's en gaan daarna dieper in op 'overige activiteiten'.

Actieonderzoek

Dit thema is een aanscherping van actielijn 1 uit het Actieprogramma Zorgzame Gemeenschappen. We constateren dat de basis (mensen die voor elkaar zorgen) er is en dat het daarom tijd is voor een nieuw perspectief: zorgen voor elkaar moet richtinggevend worden. Hierbij maken we gebruik van actieonderzoek.

Na twee jaar voorbereiding en een drietal verkenningsbijeenkomsten, vond in het eerste weekend van april 2024 onze werkconferentie 'Het Onderste Boven' plaats. Daar stond de vraag centraal: wie zijn wij samen en op welke gronden gaan we de verbinding aan? Het Onderste Boven is een systematische zoektocht naar de bouwstenen voor een gezamenlijk fundament van een nieuw deelgenootschap waarin burgers, overheid en (kennis)instellingen gelijkwaardig participeren – met alle discussies over leef- en systeemwereld die daarbij horen.

Een intensief, maar bijzonder inspirerend weekend waarin de ervaringskennis van burgerinitiatieven centraal stond. Met deze kennis en met expertise uit het hele land zijn we, vanuit allerlei verschillende invalshoeken, gaan ontwerpen aan een eerste opzet voor een nieuw verbindend deelgenootschap tussen overheid en bewonerscollectieven. De vraag werd meervoudig ontleed: wat is die beweging van burgerinitiatieven, wat is hun onderlinge verbondenheid, en hoe verbindt zich dat met overheid en (kennis)instellingen?

De groep die zich rondom Onderste Boven heeft verzameld, gaat hiermee verder in werkgroepen op een aantal thema's. Met als doel een landelijke erkenning dat dit nieuwe samenwerkingsmodel werkt en een bijdrage levert aan een duurzame en gezonde samenleving. Bovendien trekken we op met het Zorginstituut in het kader van transformatieve zorgpraktijken, met als doel: een sectoraal maatschappelijk kader voor gemeenschapszorg. Daarnaast wordt de samenwerking gezocht (en deels al gevonden) met Nij Begun en het Nationaal Klimaat Platform.

Het proces dat met Het Onderste Boven in gang is gezet, zal naar verwachting nog twee jaar doorlopen. Hierbij zal de nadruk niet meer liggen op Actieonderzoek, maar veel meer op het goed beschrijven van het nieuwe verbindende deelgenootschap, het creëren van draagvlak en erkenning ervan en het in de praktijk toepassen van de principes, bijvoorbeeld in het kader van het Nij Begun programma in Groningen en Noord-Drenthe. Uiteindelijk moet dit uitmonden in aangepaste of nieuwe wetgeving, bijvoorbeeld een nieuwe Wet Gemeenschap en Overheid.

Gezien de fase waarin het programma zich bevindt en de brede focus ervan - veel breder dan alleen zorg en welzijn - zal NLZVE vanaf 2025 geen trekker meer zijn van Het Onderste Boven. Wel zal NLZVE hieraan blijven bijdragen. Dit doen we onder andere door het organiseren van regionale werkconferenties, samen met onze leden, met de methodiek van Het Onderste Boven. De thematiek van deze werkconferenties concentreert zich rondom zorgzame gemeenschappen.

Brede beweging van actieve bewoners

Zorgzame gemeenschappen maken deel uit van een veel bredere beweging van bewoners in wijken en dorpen die de regie weer in eigen handen nemen. Denk aan energiecoöperaties, wooncollectieven, herenboeren, en ga zo maar door. Bewonerscollectieven hebben een grote reikwijdte. Hun gezamenlijke ledenaantal is groter dan dat van kerken, vakbonden of politieke partijen. 'De lokale gemeenschap' is de nieuwe zuil.

NLZVE heeft vanaf het begin al samengewerkt met 'bondgenoten' uit de brede beweging van actieve bewoners (denk aan LSA, MAEX, Energie Samen, LVKK en Cooplink) en heeft deze samenwerking de afgelopen jaren geïntensiveerd. Door samen te werken, bundelen we gemeenschapskracht en wordt zichtbaar hoe groot die in zijn totaliteit is. Zo wordt zichtbaar welke potentie dit heeft voor duurzame oplossingen voor onze maatschappelijke uitdagingen.

NLZVE is inmiddels betrokken bij een aantal netwerken en initiatieven, die als gezamenlijk kenmerk hebben dat ze de relatie tussen bewoner, overheid en markt weer in evenwicht willen brengen.

- In april 2024 is de We Doen Het Samen coalitie opgericht, waarin NLZVE samen met een groeiend aantal verwante organisaties aandacht vraagt voor deze nieuwe samenleving. Deze coalitie is een verbreding en verdieping van de samenwerking rond het We Doen Het Samen! Festival. De oorspronkelijke groep van 8 organisaties is inmiddels uitgebreid naar meer dan 20, en de samenwerking is veel uitgebreider dan alleen het festival. Hierover verderop meer. Zie bijlage <> voor de samenlevingsvisie die de coalitie heeft opgesteld.
- Vanuit een eerdere samenwerking met LSA, LVKK, Energie Samen, MAEX en Cooplink is een Brede Monitor Burgercollectieven uitgevoerd door de VU.
- Sinds 2023 trekt NLZVE nauw op met LOC Radicale Vernieuwing en Espria Ledenvereniging/Zorghulp. Samen met deze twee organisaties wordt gelobbyd bij de landelijke overheid en het parlement. Zo zijn in januari 2024 twee *diner pensants* georganiseerd met als thema: hoe krijgen bewoners meer zeggenschap en eigenaarschap over zorg en ondersteuning? Momenteel wordt deze samenwerking verbreed (met LSA en Buurkracht) en presenteren we ons als Participatiecoalitie Welzijn, Zorg en Hulp.

Community

Zorgzame gemeenschappen zijn heel divers in activiteiten, vorm en grootte. En ze richten zich op hun eigen wijk of dorp. Door die gemeenschappen met elkaar te verbinden ontstaat lerend vermogen. NLZVE heeft zich de afgelopen jaren ingezet voor het bouwen van een gemeenschap van zorgzame gemeenschappen. Hierbij is het doel dat er zich een levendige gemeenschap vormt van lokale initiatieven, regionale samenwerkingsverbanden en landelijke netwerken.

Belangrijk onderdeel hiervan is de kennisgemeenschap die we vormen, met de Ella Vogelaar Academie en – daarop aansluitend - onze eigen kennisinfrastructuur. Ook bieden we online en offline contact op verschillende manieren, zodat ieder hier iets van zijn gading vindt. De ondersteuners van het NLZVE-helpdesk zijn in toenemende mate een verbindende schakel binnen hun regio.

Concrete activiteiten:

- We streven naar een landelijke dekking van regionale netwerken van zorgzame gemeenschappen. In de afgelopen jaren zijn Netwerk Amsterdamse Stadsdorpen, Samenkracht Flevoland, Kracht van de Veenkoloniën en Groene Hart Community als nieuwe leden bij NLZVE aangesloten.
- Uitbouwen van onze online kennisinfrastructuur als bron van interactie en kennisuitwisseling. Organiseren van kennisuitwisseling via online kennissessies en live bijeenkomsten.
- Uitbouwen van de Ella Vogelaar Academie voor Gemeenschapskracht als kennismجتمع.
- Regelmatig communiceren we naar de achterban via LinkedIn en nieuwsbrieven.
- Financieel steunen van regionale netwerken en lokale zorgzame gemeenschappen. In 2022 zijn in het kader van het Programma Maatschappelijke Stimulering Vrijwilligers subsidies verstrekt, ruim € 115.000 aan regionale netwerken en ruim € 200.000 aan lokale initiatieven.
- Het programma Doorontwikkeling Dorpsondersteuner, dat in samenwerking met de VKKL en met steun van het Oranje Fonds wordt uitgevoerd. We hebben een boekje geschreven over de dorpsondersteuner, we hebben een functieprofiel opgesteld, we bouwen aan een community van dorpsondersteuners, we voeren een verdiepend onderzoek uit onder dorpsondersteuners naar hun situatie en hun wensen en behoeften, we organiseren intervisie en scholingsbijeenkomsten en de jaarlijkse Dag van de Dorpsondersteuner.
- In 2023 is door SevenSenses een Participatief Actieonderzoek uitgevoerd onder leden, bestuur en medewerkers van NLZVE. Hierin zijn onder andere wensen, behoeften en verwachtingen ten aanzien van de rol van NLZVE verzameld. Deze worden meegenomen in de strategie voor de komende jaren.
- De nauwe samenwerking met LOC Radicale Vernieuwing en Espria Ledenvereniging/Zorghulp resulteerde naast de actieve gezamenlijke lobby, in de twee diner pensants en tot slot drie Meet Ups. Die laatste zijn bijeenkomsten bij een lokaal initiatief waar landelijke, regionale en lokale spelers met elkaar in gesprek gaan over een thema in de belangenbehartiging.

Dienstverlening

Het aanbieden van diensten aan zorgzame gemeenschappen is helaas niet toegestaan vanuit de subsidie van het Ministerie van VWS, zo bleek na het indienen van de strategie voor 2022 en verder. De Helpdesk is daarom omgedoopt tot Ondersteuningsteam. Nieuwe plannen – onder andere het opleidingscurriculum van de Ella Vogelaar Academie – moesten daarom worden afgeblazen.

Terugblik 2022-2024: Overige activiteiten

De wereld staat niet stil, en NLZVE heeft als reactie op ontwikkelingen die op ons afkwamen de afgelopen periode een aantal activiteiten ondernomen die niet in het strategisch plan 2022-2024 waren opgenomen. Hier worden alleen de in of voor 2024 afgeronde activiteiten genoemd. De activiteiten die doorlopen in 2025 komen in het hoofdstuk Vooruitblik 2025-2027 aan de orde.

IZA / Vliegende brigade

NLZVE ondersteunt regio's bij het inbrengen van de stem van de burger in de IZA-regioplannen. Onder andere door onderlinge uitwisseling van ervaringen, vliegende brigadiers en door landelijk te pleiten voor een goede vertegenwoordiging vanuit burgerinitiatieven. Ondersteund door FNO, loopt tot september 2024.

Werkgroep apotheekhoudende HA / platteland

Samen met de LHV en LVKK hebben we een manifest opgesteld, dat veel aandacht heeft gekregen. Ook is er november 2023 de conferentie Zorg op het Dorp georganiseerd, waar de koning bij was. In 2024 hebben we ons geconcentreerd op de lobby naar het nieuwe kabinet.

Wat zijn onze uitdagingen?

Eind 2023 vond in Soeterbeeck de tweede editie van de NLZVE-heidagen plaats. Rond 30 personen – leden, bestuur en medewerkers – kwamen samen om elkaar (beter) te leren kennen, visies en ideeën uit te wisselen en samen plannen te maken voor de komende tijd.

Tijdens de heidagen hebben we, met als basis het eerder genoemde onderzoek van SevenSenses, de eerste stappen genomen naar een breed gedragen aanpak. Het proces dat tijdens de Heidagen op gang is gekomen, kreeg vervolg in 2024. In verschillende bijeenkomsten met verschillende samenstellingen, kwam een iteratief proces op gang. Samen met de (bestuurs)leden en medewerkers zijn de taken, uitdagingen en rollen geïdentificeerd.

Laten we beginnen bij het begin: de **belangrijkste taken van NLZVE**:

- **We zijn een ervaringskennisorganisatie** voor iedereen die zich verbonden voelt met de bewonersbeweging rondom gezondheid en zorg. We vertegenwoordigen de bewonersbeweging in het creatieproces van de juiste randvoorwaarden, nodig op alle niveaus van lokaal tot landelijk.
- **We versterken de bewonersbeweging** rondom gezondheid en zorg. We bieden ondersteuning afhankelijk van de behoeften van lokale initiatieven via een decentraal georganiseerd ondersteuningsteam. Dit team fungeert als de oren, ogen, handen en voeten van de beweging, door ervaringskennis te delen, signalen op te vangen en verbindingen te leggen.

De **uitdagingen** hebben we dankzij het SevenSenses-onderzoek, en daarna in verschillende bijeenkomsten steeds scherper voor ogen gekregen. Hieronder staan ze gegroepeerd onder vier thema's, met daarin alle uitdagingen gegroepeerd:

Identiteit

De conclusie op dit thema is dat er al veel geschreven is door en over onze beweging, vooral gericht op de systeemwereld, maar dat een eenduidig en voor de gemiddelde Nederlander aantrekkelijk narratief nog ontbreekt. Een verhaal dat aanspreekt, en dat ook stoutmoedig en een beetje radicaal mag zijn. En een verhaal waarmee we bewonersinitiatieven het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van een grote en belangrijke maatschappelijke beweging.

De kunst zit hem erin dit verhaal continu te laden als beweging, ook nu we groter worden. Initiatiefnemers of bestuurders van lokale initiatieven nemen nu bijvoorbeeld multifunctionele rollen op zich, vanwege het gebrek aan financiering. Dat is geen houdbare situatie. Financiering wordt hierin gevoeld als een belangrijk probleem. Alleen het probleem is breder dan dat: het is niet puur de financiering en professionaliseren. Hierbij is juist 'goed groeien' van essentieel belang, zodat de ziel van de bewonersbeweging blijft bestaan en de verbinding als beweging versterkt in plaats van verzwakt.

Positionering

De stip op de horizon hier is tweeledig: zorgzame gemeenschappen zijn gelijkwaardige partners voor de overheid geworden, én er is een duidelijke afbakening en gelijkwaardige verhouding tussen NLZVE en de leden.

Er wordt vooral gezocht naar de zichtbaarheid van onze beweging (waarbij we ook best wat meer onze tanden mogen laten zien), naar financiële geldstromen vanuit landelijke programma's (IZA, ZonMW) en subsidies (VWS) naar de regio. Maar ook naar manieren om structurele financiering vanuit de reguliere zorggelden naar bewonersinitiatieven te krijgen. Daarvoor is het nodig dat we onze impact op een goede manier kunnen vastleggen en communiceren.

Een belangrijke uitdaging op dit gebied zit hem in vertegenwoordiging van de zorgzame gemeenschappen. Wie vertegenwoordigen we? Wie voelt zich onderdeel van de beweging? Het streven naar landelijke dekking is een belangrijke stap hiertoe, zodat we in elke regio ondersteuning kunnen bieden tot het initiëren en versterken van een regionaal netwerk.

Een andere uitdaging zit in de ontwikkeling van het ondersteuningsteam. Welke rol hebben ondersteuners hierin? Wat betekent dit voor het ondersteuningsteam. Hiervoor moeten we eerst andere vragen beantwoorden: wanneer hebben we landelijke dekking behaald? En hoe bepalen we welke regio's nu nog niet 'gedekt' zijn; hoe definiëren we een regio en wanneer ze wel 'gedekt' zijn. Hier gaan we uitgebreider op in bij de vooruitblik.

Samenwerking

De door de deelnemers gekozen uitdagingen (en oplossingen) zitten vooral in het bouwen van een relatie: informele ontmoetingen (dat moet je organiseren!); pak eens de telefoon of drink een kop koffie met elkaar. Ook regionale ontmoetingsplekken (à la het net geopende 'Huis van Actief Burgerschap' in Utrecht), een Whatsapp groep, een community platform, regelmatig ophalen wat er in de regio speelt.

Het doel - en de uitdaging - is gelijkwaardige samenwerking binnen een bloeiend ecosysteem (lokaal – regionaal – landelijk), waarbij er geen sprake is van overkoepelen, maar onderkoepelen. Hiermee wordt bedoeld dat NLZVE geen koepel is in de vorm van een paraplu, maar een voedingsbodem en daarmee dus ondersteunend. Of – ook genoemd – een fruitmand waarin verschillende soorten fruit een plekje hebben. Datzelfde is ook wenselijk voor de verhouding regionaal – lokaal. Er is een landelijk dekkend netwerk van regionale samenwerkingsverbanden.

Gelijkwaardige samenwerking is bijvoorbeeld dat inwoners (ook) worden betaald voor hun plek aan belangrijke beslistafels. Of dat onderzoekers naast het afnemen van enquêtes, ook gedeeltelijk mee-doen of anderszins bijdragen aan een initiatief. Hier dient NLZVE leiderschap in te tonen als beweging.

Kennisdeling

We streven naar een situatie waarin (ervarings-)kennis vrij stroomt en we continu onderling van elkaars ervaringskennis leren. Om daar te komen, zullen we elkaar eerst beter moeten leren kennen. Ook hiervoor is het zaak om de onderlinge relaties te gaan verstevigen. We zullen moeten gaan bouwen aan onze fysieke en digitale infrastructuur. Denk aan leerkringen organiseren, ons kennisplatform uitbreiden, maar ook meer informatie over onze leden op de website van NLZVE.

De belangrijkste uitdagingen

Er worden binnen al deze thema's veel verschillende uitdagingen genoemd. Daarom hebben we besloten om te kiezen met welke uitdagingen we de komende jaren het meest aan de slag willen. In de gesprekken met (bestuurs)leden en medewerkers komen onderstaande uitdagingen naar voren als de belangrijkste:

- **Verspreiding van ervaringskennis en een gezamenlijk verhaal**
Aanpak: NLZVE zal intensiever ervaringskennis uitwisselen met regionale vertegenwoordigers en bestaande initiatieven. Zo leren we samen (verder) en geven we eveneens continu lading aan ons gezamenlijke verhaal.
- **Gelijkwaardige Samenwerking**
Aanpak: door co-creatie te stimuleren en gemeenschappen zichtbaarder te maken, bevorderen we gelijkwaardigheid aan de samenwerkings- en overlegtafels. Dit houdt in dat alle betrokken partijen een gelijke stem hebben en bijdragen aan de besluitvorming.
- **Verbinding en communicatie**
Aanpak: frequenter contact en evalueren wat er speelt en wat de behoeften zijn. Het organiseren van regelmatige bijeenkomsten, zowel fysiek als online, en het evalueren van bestaande communicatiestructuren.
- **Goed groeien**
Aanpak: actiever lobbyen voor structurele financiering en organisatiekracht, zowel voor NLZVE als voor regionale initiatieven. Hierbij hoort ook het versterken van onze lobbykracht door ons te verenigen met andere nationale organisaties en coalities zoals We Doen Het Samen.

Welke uitgangspunten hanteren we?

De hierboven beschreven vier uitdagingen geven inhoudelijk richting aan onze strategie. Om hiermee aan de slag te gaan, hanteren we bepaalde NLZVE-uitgangspunten. Onze uitgangspunten zijn onder te verdelen in onze kernwaarden, onze basisprincipes en het bijzonder statuut.

Om te beginnen met de in 2020 geformuleerde **kernwaarden**. Die hangen nauw samen met de uitdagingen op de vorige pagina. De kernwaarden luiden als volgt:

Samenredzaamheid

- We werken vanuit gemeenschapskracht: de positieve energie die vrijkomt als mensen elkaar helpen om hun doelen te bereiken door hun middelen te delen.
- We zien bewonersinitiatieven in welzijn, zorg en wonen als een onmisbare schakel in het duurzaam organiseren van de zorg voor onze kwetsbare medemens.
- We ondersteunen dat bewoners(collectieven) zelf regie nemen en houden op hun initiatieven en dat zij een krachtige positie hebben.
- We stimuleren dat lokale bewonersinitiatieven en hun regionale netwerken, lonend zijn in plezier, geld en sociale uitkomsten.

Eigenaarschap

- We werken samen met alle partijen die nodig zijn om lokale en regionale initiatieven een krachtige positie te geven. Dit doen we op basis van gelijkwaardigheid en wederkerigheid.
- We zoeken met onze leden een eigen weg voor onze beweging, naast de professionele organisaties voor welzijn, zorg en wonen.
- We nemen geen zaken over die onze leden lokaal of regionaal kunnen regelen.
- We laten samen met onze leden aan Nederland zien wat onze vereniging doet.

Gelijkwaardigheid

- We zijn een vereniging van (netwerken van) bewonersinitiatieven die zich bezighouden met samen-leven, samen-zorgen en samen-wonen.
- We waarderen ieders inbreng en nemen de opvattingen van de minderheid serieus.
- We nodigen uit tot gesprek, binnen onze vereniging en met de wereld om ons heen.

We willen leren van elkaar en van vergelijkbare bewegingen en we delen onze kennis en ervaring.

Een ander uitgangspunt zijn de **basisprincipes**, die ten grondslag liggen aan alle activiteiten.

De basisprincipes van NLZVE zijn:

- Organiseer alles zo lokaal mogelijk.
- Werk voort op wat er al is en verbind het bestaande.
- Streef naar een situatie waarin elk lokaal, regionaal, provinciaal en nationaal initiatief zich vertegenwoordigd voelt in de beweging.
- Vergroot het bewustzijn onder initiatieven dat zij onderdeel zijn van de beweging.

Wij gaan in 2025 in gesprek met de leden en achterban om deze kernwaarden opnieuw vast te stellen en waar nodig te actualiseren.

Tot slot worden onze maatschappelijke doelen en onze manier van werken vastgelegd in het **Bijzonder Statuut** (BS). Deze vormen de verankering en het bestaansrecht van de organisatie.

Het BS is een belangrijk document, want hiermee spreken wij, ongeacht onze strategie of tactiek, en ongeacht rechtsvorm of statuten, uit waar we voor staan en hoe wij willen werken. Het wordt ook wel 'het grondwetje' van onze beweging genoemd. Enkele jaren geleden is al een begin gemaakt met het opstellen van het BS. We gaan met dit document als uitgangspunt het BS opstellen en vastleggen.

Onderdeel van het BS is een artikel waarin de beginselen van een lokaal bewonerscollectief worden beschreven. We onderzoeken of er bij onze achterban behoefte bestaat om deze te onderschrijven en hiermee zich aan onze beweging te verbinden, bijvoorbeeld via een register.

Wat is onze rol?

Uit de analyse van SevenSenses en de bijeenkomsten die daarop volgden, bleek ook dat we een heel groot aantal rollen (kunnen) vertolken. Hierin hebben we gekeken welke rollen het belangrijkste worden gevonden door zowel onze leden, dus hieronder beschrijven we de **belangrijkste rollen** voor 2025-2027. Het gaat om de volgende rollen op zowel lokaal, regionaal en landelijk niveau.

NLZVE...

- **... Ondersteunt en verbindt:** creëert structuur voor de beweging door het bieden van middelen, kennis en netwerkcontacten op lokaal, regionaal en landelijk niveau.
... Verbindt initiatieven, programma's en organisaties om een sterkere en samenhangende beweging te creëren.
- **... Toont leiderschap en inspireert:** door het initiëren van samenwerkingsverbanden en inspireren door zelf actief samen te werken met diverse partijen.
- **... Is lobbyist:** deelt kennis en ervaringen van en binnen de beweging om succesvol te lobbyen voor structurele financiering en beleidsveranderingen.
- **... Is kennismakelaar:** is een vindplek voor kennis, een facilitator voor kennisuitwisseling, geeft initiatieven een podium en draagt bij aan (de richting van) kennisontwikkeling i.s.m. Ella Vogelaar Academie (eigen leerstoel?) en Collectieve Kracht.

Vooruitblik 2025-2027: activiteiten

Hier leiden wij kort de activiteiten in die wij de komende jaren gaan uitvoeren. In bijlage 1 worden deze uitgebreider beschreven <volgt>. Middels deze activiteiten gaan we aan de slag met de uitdagingen van onze beweging:

- Verspreiding van ervaringskennis en een gezamenlijk verhaal
- Gelijkwaardige samenwerking
- Verbinding en communicatie
- Goed groeien

Dit doen we middels de hierboven beschreven kernwaarden, basisprincipes en het BS. In de rol van ondersteuner/verbinder, leider/inspirator, lobbyist en kennismakelaar.

Onze ABCD van activiteiten

Algemene coördinatie en bedrijfsvoering

NLZVE is sinds haar oprichting in 2017 sterk veranderd. Waar het begon als een informele vereniging zonder ledenstructuur, groeit het nu toe naar een volwassen organisatie. Dit betekent ook professionalisering van de interne organisatie. De belangrijkste elementen daarvan zijn:

- Het 'landelijk bureau' bestaat uit 15 medewerkers, die als zzp-er ingehuurd zijn.
- Samen werken zij ongeveer 5 fte.
- Een verdubbeling van de formatie wordt voorzien in de komende drie jaar (naar 10 fte).
- De jaarlijkse begroting bedraagt circa 1 miljoen euro (peiljaar 2024). Er wordt nog een groei voorzien naar circa 1,5 miljoen euro in de komende drie jaar.
- De boekhouding wordt in eigen beheer gedaan, maar gecontroleerd door een accountant. Deze stelt ook de jaarcijfers op.
- NLZVE heeft geen kantoor, iedereen werkt vanuit huis.
- Het bestuur van NLZVE bestaat uit 8 personen, die dit onbezoldigd doen.
- Bestuursleden worden voor drie jaar benoemd en kunnen maximaal drie termijnen actief zijn.
- Er is een rooster van aftreden. Omdat het bestuur grotendeels gelijktijdig is aangetreden, is de termijn van enkele bestuursleden ingekort. Dit betekent dat in de periode 2025-2027 drie bestuursleden aftreden vanwege het bereiken van de maximale termijn.
- Het bestuur vergadert ongeveer 6 keer per jaar, zowel online als fysiek.
- Jan Smelik, de algemeen coördinator, zal in 2026 met pensioen gaan. Zijn opvolging wordt in de komende jaren ingevuld.
- Naar verwachting zal er een tweekoppige 'directie' komen, één voor de interne organisatie en één voor de externe betrekkingen.
- De interne communicatie en bijbehorende (online) infrastructuur zal worden geëvalueerd en waar nodig geprofessionaliseerd.

Bewonersbeweging & belangenbehartiging

Een belangrijke rol van NLZVE is die van belangenbehartiger voor zorgzame gemeenschappen. Dit blijft ook de komende jaren een speerpunt. Hierin wordt al geruime tijd op gelijkwaardige manier samengewerkt met andere organisaties die zich richten op bewonerscollectieven (denk aan LSA en LVKK) en met meer systeemgeoriënteerde organisaties (denk aan NVTZ en Werkgroep '71).

Alleen bereikt NLZVE niet veel, samenwerking is een voorwaarde om de belangen van onze achterban effectief te vertegenwoordigen. Wij gaan dan ook de komende jaren de bestaande samenwerkingen intensiveren. Hierbij denken we vooral aan de We Doen Het Samen coalitie en de Participatiecoalitie Welzijn, Zorg en Hulp.

We Doen Het Samen coalitie

Sinds 2017 is NLZVE één van de partners van het We Doen Het Samen festival. Deze samenwerking is in 2024 verbreed tot ruim 20 organisaties. De ambitie is ook anders: we trekken samen op om onze beweging te versterken.

De We doen het Samen coalitie bestaat uit organisaties die lokale gemeenschappen in allerlei vormen vertegenwoordigen. Denk aan verbanden van mensen die zich vrijwillig inzetten, bewonersinitiatieven, wijkcoöperaties, lokale fondsen, wijkbedrijven, energiecoöperaties, en zorgzame initiatieven in dorpen en buurten. Een beweging van miljoenen mensen!

Wij dromen dat lokale gemeenschappen binnen 10 jaar een vanzelfsprekende partner zijn. Die samen met de overheid en marktpartijen alle belangrijke maatschappelijke opgaven oplossen.

Daarom bundelen wij onze krachten voor een speelveld, waarin lokale gemeenschappen optimaal kunnen bijdragen. Waarin ze actief eigenaarschap en zeggenschap nemen én krijgen.

Hiervoor is een Actieprogramma opgesteld dat de komende jaren wordt uitgevoerd. De coalitie wordt financieel en organisatorisch ondersteund door de Stichting Beheer We Doen Het Samen, waarvan Jan Smelik namens NLZVE bestuurslid is.

Participatiecoalitie Welzijn, Zorg en Hulp

NLZVE heeft het initiatief genomen tot het vormen van een Participatiecoalitie Welzijn, Zorgen Hulp, met als doel stevig in te zetten op een zorgzame samenleving. Het is de bedoeling dat de Participatiecoalitie een erkende gesprekspartner wordt voor overheden en andere organisaties, naast de traditionele patiëntenorganisaties als Patiëntenfederatie Nederland en MIND.

Behalve NLZVE zijn de volgende organisaties bij deze coalitie aangesloten:

LOC Waardevolle zorg ondersteunt de beweging naar inwoners in de regio vanuit de visie 'Waardevolle zorg' en de decennialange expertise op het gebied van (mede)zeggenschap en ondersteuning van cliëntenraden. LOC wil de komende jaren zorgen dat mensen met een ondersteuningsvraag naar vermogen zeggenschap en eigenaarschap hebben over hun leven en hun zorg. Daarnaast is LOC ook initiatiefnemer van de beweging Radicale vernieuwing, waarin zorgorganisaties zich verenigen en een van de speerpunten is om zorgzame gemeenschappen te versterken.

Espria Ledenvereniging en Zorghulp voorzien in producten, diensten, advies en hulp voor 660.000 burgers op het gebied van zorgen voor jezelf en zorgen voor elkaar. Met een onafhankelijk loket dat 24/7 telefonisch en digitaal bereikbaar is maken zij leden wegwijs en bieden ondersteuning in de

volgende stap bij een hulpvraag. Zowel in wat mensen zelf of samen kunnen doen, als bij een verwijzing naar professionele ondersteuning en zorg.

Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners (LSA) is een netwerk van bewonersorganisaties. LSA maakt zich sterk voor eigenaarschap, zeggenschap en voldoende plekken om elkaar te ontmoeten. LSA zet het belang van de sterke gemeenschap op de kaart én helpt met het scheppen van de voorwaarden die nodig zijn om sterke gemeenschappen te laten bloeien.

Buurkracht is een maatschappelijk initiatief dat gemeenschappen ondersteunt door middel van tips, trucs en tools, zoals de buurkracht-app en de website. Buurkracht helpt bouwen aan gemeenschappen, in de energiewereld en in samen-zorgen.

Samen zetten we ons in voor meer eigenaarschap en zeggenschap voor inwoners / burgers bij het inrichten van ons zorg- en welzijnsstelsel, zowel op lokaal als op regionaal en landelijk niveau.

Overige activiteiten

Verder zetten we de komende jaren de volgende activiteiten in - al dan niet samen met anderen:

- We nemen zitting in adviescommissies, denktanks en programma's wanneer dit naar verwachting bijdraagt aan onze doelstellingen.
- We houden regelmatig lezingen, schrijven artikelen en doen mee aan podcasts, debatten etc.
- We organiseren eenmaal per jaar een Diner Pensant met invloedrijke personen die voor ons als ambassadeurs kunnen dienen. Hierbij presenteren wij onze ideeën en plannen, en vragen feedback én commitment.

Daarnaast zijn er projecten die gestart zijn in de periode 2022-2024, die in de komende periode zullen doorlopen:

WELL CARE

NLZVE is partner van de VU in dit EU-project. 'Investing in the mental wellbeing and resilience of long-term care (LTC) workers and informal carers through the identification, evaluation and promotion of good practices across Europe'. De nadruk ligt hierbij op 'care partnerships': gelijkwaardige samenwerking tussen inwoners (informele zorg) en professionals. Met dit project kunnen we mooie voorbeelden van zorgzame gemeenschappen inventariseren, onderzoeken en mogelijk vertalen naar 'prototypes' die elders in Nederland en Europa ook toegepast kunnen worden. Looptijd 2024-2027.

IZA-Regiotafels

Eind 2022 is het Integraal Zorg Akkoord gesloten. Onderdeel daarvan was dat alle zorgkantoorregio's Regioplannen moesten schrijven. Voor NLZVE was het duidelijk dat het belangrijk was voor de regionale netwerken om hierbij een rol te spelen. In de Regioplannen wordt immers het brede zorgbeleid voor de komende jaren vastgelegd. Diverse regionale netwerken hebben in hun regio een belangrijke stem gehad in het Regioplan. Voor regio's die geen eigen menskracht hadden of waar geen actief regionaal netwerk aanwezig was, heeft NLZVE een vliegende brigade opgericht met subsidie van FNO. Een analyse van de resultaten moet nog

plaatsvinden, maar een voorlopige conclusie is dat het heel moeilijk, zo niet onmogelijk is om in regio's waar geen actief netwerk van bewonerscollectieven is, ons perspectief aan tafel te krijgen. In 2025 gaan we door - waar mogelijk en zinvol - om invloed uit te oefenen op de uitwerking van de Regioplannen. Hiervoor worden ook middelen vrijgemaakt.

Transitieplan 'De buurt als ecosysteem voor maatschappelijke gezondheidszorg'

NLZVE is partner van een ambitieus plan om in eerste instantie 20 en later (veel) meer buurten te ontwikkelen tot een ecosysteem voor maatschappelijke zorg. Zo veel mogelijk zorg in de buurt, kleinschalig, eenvoudig, en integraal. Vanuit de mens en samen met haar netwerk. Waarbij vertrouwen, verbondenheid en zorgzaamheid de basis vormen. Het plan is een initiatief van Buurtzorg maar wordt gedragen door 16 aanbieders van (thuis)zorg. Naast NLZVE zijn ook KBO-Brabant en een aantal onderzoeksinstituten betrokken.

De rol van NLZVE moet nog worden bepaald. De intentie is uitgesproken om in de 20 buurten intensief samen te werken met bewoners, en NLZVE stelt zich tot doel om deze samenwerking te faciliteren en te bewaken dat bewoners gelijkwaardig mee kunnen doen. Jan Smelik zit in de transitieraad (samen met Jet Bussemaker, Marcel Canoy en Jan Kremer). Kirsten van Spronsen neemt deel aan het transitieteam.

Maatschappelijke impact van onze beweging

Regelmatig wordt ons de vraag gesteld: wat leveren die zorgzame gemeenschappen ons nu eigenlijk op? Deze vraag komt niet eens zozeer voort uit eigen twijfel hierover, maar vooral uit nieuwsgierigheid en de wens om hiermee de twijfels die er bij anderen nog zijn weg te nemen.

In 2024 is een eerste verkenning gestart om te onderzoeken of het mogelijk is om onze maatschappelijke en financiële impact in een gedegen, meerjarig onderzoek vast te stellen. Hiertoe is contact gezocht met Zorginstituut Nederland (ZIN), Vilans, de sectie Gezondheidseconomie van de VU en het NIVEL. Het is de bedoeling dat op initiatief van ZIN in het najaar van 2024 een invitationale conference plaatsvindt, waar we alle partijen die hierover mee kunnen denken uitnodigen. Van daaruit bepalen we hoe verder, met als doelstelling vanuit NLZVE om in 2025 het onderzoek vorm te geven en funding te zoeken en vanaf 2026 daadwerkelijk te gaan uitvoeren.

Community & communicatie

Zorgzame gemeenschappen zijn heel divers in activiteiten, vorm en grootte. En ze richten zich op hun eigen wijk of dorp. Door die gemeenschappen met elkaar te verbinden ontstaat lerend vermogen. NLZVE zal zich de komende jaren blijven inzetten voor het bouwen van een gemeenschap van zorgzame gemeenschappen. Dit doen we door zowel op landelijk als op regionaal niveau de banden aan te halen en activiteiten te organiseren. Hierbij is het doel dat er zich een levendige gemeenschap vormt van lokale initiatieven, regionale samenwerkingsverbanden en landelijke netwerken. Dit biedt een infrastructuur die de basis vormt voor onderlinge kennisuitwisseling, steun en samenwerking.

Belangrijk onderdeel hiervan is de kennism Gemeenschap die we vormen, met de Ella Vogelaar Academie en – daarop aansluitend - onze eigen kennisinfrastructuur. Maar ook bieden we online en offline contact op verschillende manieren, zodat ieder hier iets van zijn gading vindt.

De leden van NLZVE – de regionale netwerken van zorgzame gemeenschappen – worden door NLZVE waar mogelijk structureel ondersteund in hun activiteiten. Dus NLZVE is geen paraplu, maar een voedingsbodem, ondersteunend. Of – ook genoemd – een fruitmand waarin verschillende soorten fruit een plekje hebben. Datzelfde is ook wenselijk voor de verhouding regionaal – lokaal.

Regioteams

Dit vertaalt zich de komende jaren onder meer in de zogenaamde NLZVE-regioteams: regionale teams met een regionaal lid, een bestuurslid en een NLZVE-ondersteuner. Het doel van dat regioteam is om op zowel operationeel, tactisch en strategisch niveau een sterkere verbinding te creëren tussen het landelijke en het regionale niveau en tegelijkertijd het regionale netwerk te versterken. Elke regio zal zelf invulling geven aan dit regioteam en NLZVE zal hierin ondersteunend en verbindend zijn. Tegelijkertijd speelt NLZVE hierin de rol van inspirator, door regioteams onderling aan elkaar te verbinden en van elkaar te laten leren.

Concreet betekent dit:

- We verbinden actief bewonersinitiatieven of personen binnen de bewonersbeweging van de regio's waar we ondersteuning bieden.
- We organiseren minimaal twee keer per jaar bijeenkomsten voor (bestuurs)leden en ondersteuners per regio.
-

Verhaal laden

Met het uitwisselen van ervaringskennis, laden we tevens het verhaal van onze beweging: wie zijn we; wat doen we; wat is onze ziel? Dit doen we continu en hier besteden we de komende jaren dan ook specifiek aandacht aan in verschillende bijeenkomsten en via verschillende communicatiemiddelen.

Concreet betekent dit:

- We actualiseren onze kernwaarden en stellen het Bijzonder Statuut op (zie vorige hoofdstuk).

We onderzoeken of een Register Bijzonder Statuut draagvlak heeft onder onze achterban. Hiermee verstevigen we onze basis, verbinden we onze achterban en bieden we een herkenbare identiteit voor de systeemwereld.

- We ontwikkelen vlogs van bewonersinitiatieven in co-creatie met onze leden per regio, waarin verhalen van onze beweging (letterlijk) in beeld worden gebracht.

Ervaringskennis uitwisselen

Door de verbinding zowel binnen de regio te versterken, als tussen de regio en het landelijke te versterken, zetten we meer in op het uitwisselen van ervaringskennis. Dit betekent zowel tussen de NLZVE-leden als medewerkers onderling. Door in elk geval:

- Onze bestaande kennisinfrastructuur op de NLZVE-website te onderhouden en verder uit te breiden
- Eens per kwartaal een kennisbijeenkomst te organiseren, waar iedereen van de beweging welkom is. De kennisbijeenkomsten worden zo veel mogelijk samen met leden georganiseerd en de thema's worden opgehaald bij lokale initiatieven. Deelnemers aan de kennissessies worden actief verbonden aan NLZVE.
- Een pagina te maken voor de leden met info over elkaar: wie zit waar, wie werkt aan welk thema, met op de pagina een mogelijkheid om onderling documenten uit te wisselen.
- **Het inventariseren van interne kennis en drijfveren/inspiratiebronnen.**
- Op te halen waar leden behoefte aan hebben als het gaat om onderlinge kennisdeling en samen optrekken bij kennisdeling.
- Maandelijks een lid of regio in het zonnetje te zetten op de website of een kennissessie.
- We organiseren regionale werkconferenties, georganiseerd met onze leden, à la OndersteBoven. De thematiek van deze werkconferenties concentreert zich rondom Zorgzame Gemeenschappen.

Sociaal Aandeelhouders

NLZVE nodigt partijen die de maatschappelijke doelen van onze beweging onderschrijven uit om Sociaal Aandeelhouder van NLZVE te worden. Sociaal Aandeelhouders zijn organisaties van buiten onze beweging die samen met bewonerscollectieven willen bijdragen aan de fundamentele veranderingen in onze samenleving, die gericht zijn op het ontstaan van een netwerksamenleving, waarin de formele en informele verbindingen nieuwe krachten doen ontstaan. Zij werken in de vorm van een partnerschap samen met NLZVE, dus op basis van gelijkwaardigheid, en ondersteunen NLZVE actief om de gedeelde doelstellingen te realiseren.

Sociaal Aandeelhouders gaan een lange termijn samenwerking aan met NLZVE, waarin beide partijen zich als lerende en onderzoekende organisaties opstellen. Zo kan de samenwerking licht beginnen en uitgroeien tot een hechtere band. Sociaal Aandeelhouders zijn bondgenoten van NLZVE in de ondersteuning van de beweging van actieve bewoners in het domein welzijn, zorg en wonen. Dit kunnen zowel bedrijven zijn als maatschappelijke organisaties en overheden.

Sociaal Aandeelhouders zijn bereid om een bijdrage te leveren, in cash, in kind en/of in mind. Met iedere aandeelhouder worden hierover langjarige afspraken gemaakt. Het Sociaal Aandeelhouderschap is openbaar. NLZVE vermeldt de Sociaal Aandeelhouders op haar website.

Ook de Sociaal Aandeelhouder zoekt de openbaarheid van de relatie met NLZVE en maakt over de manier waarop afspraken met NLZVE.

Het Sociaal Aandeelhouderschap is geen model van 'voor wat hoort wat'. Het 'dividend' dat aan de Sociaal Aandeelhouders zal worden uitgekeerd, bestaat uit de maatschappelijke winst die d.m.v. de gezamenlijke inspanningen worden gerealiseerd. Ook kunnen specifieke afspraken worden gemaakt over een in kind bijdrage van NLZVE aan elke Sociaal Aandeelhouder. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het plaatsnemen in denktanks, het geven van workshops aan de medewerkers, gezamenlijke publicaties, of een lezing op een conferentie.

Momenteel zijn de volgende organisaties Sociaal Aandeelhouder van NLZVE:

- Triodos Bank
- Thebe Extra
- Habion
- Noaber Foundation

In 2024 zijn gesprekken gaande met Zilveren Kruis Zorgkantoor om Sociaal Aandeelhouder te worden.

Vanaf 2025 gaan we de banden met de bestaande Sociaal Aandeelhouders versterken en verbinden we jaarlijks minimaal 1 nieuwe Sociaal Aandeelhouder aan ons.

Podcast 'Van Zorg naar Gewoon Leven'

In 2024 en (begin) 2025 wordt een 10-delige podcastserie opgenomen waarin een aantal maatschappelijke uitdagingen in het brede zorgdomein worden behandeld, met als doel om zichtbaar te maken hoe zorgzame gemeenschappen bijdragen aan de oplossing ervan. Denk aan armoede, eenzaamheid, tekort aan zorgwoningen, overbelaste mantelzorgers en gezondheidsverschillen.

Vanuit deze podcast kunnen we laten zien wat zorgzame gemeenschappen zijn, hoe deze een oplossing bieden voor de top 10 problemenlijst in de sector en of, en hoe beleidsmakers hier aan kunnen bijdragen.

De doelgroep van de serie zijn bestuurders en beleidsmakers in het brede zorgdomein, politiek en de achterban van NLZVE. De podcast is onderdeel van het programma Van Zorg naar Gewoon Leven van Zilveren Kruis.

Dienstverlening en producten

Ondersteuningsteam

Het team van regionale ondersteuners van NLZVE biedt al sinds de start van ons netwerk laagdrempelige en kortdurende ondersteuning aan (beginnende) bewonersinitiatieven. Meer en meer zijn ze ook regionaal actief als verbinder of 'oliering'. Ze zijn de schakel tussen het landelijke, regionale en het lokale niveau en werken hierin nauw samen met de leden (regionale netwerken). Waar nog geen netwerk is, zetten zij zich actief in om dat van de grond te krijgen.

Kleiner gebied per ondersteuner

Op dit moment bestrijken we met een klein team deeltijdondersteuners het hele land. Wij constateren dat het werk meer tijd vraagt dan nu beschikbaar is en dat het ook goed zou zijn als ondersteuners een kleiner gebied bestrijken. Dit is zeker nodig voor het ontwikkelen van regionale netwerken in het westen van Nederland. Door meer ondersteuning te bieden voor kleinere gebieden, kunnen we de gebieden bovendien met recht zeggen dat we de beweging vertegenwoordigen.

Landelijke dekking

De noodzaak voor forse groei van het ondersteuningsteam, hangt ook samen met de eerder genoemde noodzaak tot 'landelijke dekking'. Eerder schreven we dat het belangrijk is om helder te krijgen wat eigenlijk een regio is en wanneer er wel/geen regionale dekking is om zo iets te kunnen zeggen over de dekkingsgraad.

Allereerst: regio's laten zich niet definiëren. We gaan uit van zogenaamde natuurlijke regio's: geografische gebieden die vaak deels overlappen, waarin samenwerkingen ontstaan naar aanleiding van een bepaalde vraag of akkoord (denk aan het IZA of de participatiehubs) of noodzaak (waaruit bijvoorbeeld het Nij Begun is ontstaan).

Wanneer is vervolgens een regio gedekt? We hebben een regio "gedekt" als de zorgzame gebieden in zorgzame gemeenschappen in de regio, voldoende gezien en gehoord worden en bovendien vertegenwoordigd zijn in besluitvormingsprocessen op strategisch niveau. En als deze vertegenwoordiging resulteert in een gelijkwaardige samenwerking op de uitkomsten in dat proces. Een heel concreet voorbeeld: (hoe) zitten zorgzame gemeenschappen nu aan IZA-tafels en (hoe) zijn zij onderdeel van de uitkomsten?

Hoe zit het dan met die dekkingsgraad? Waar de dekking nu absoluut nog ontbreekt is in het westen van het land: in Noord-Holland (uitgezonderd Amsterdam), Zuid-Holland en Zeeland gebeurt ontzettend veel. Alleen de diversiteit is zo groot (ontwikkelingen in zowel het stedelijk als landelijk gebied, focus op een zeer divers aantal thema's, etc.), terwijl de verbindende organisaties (koepels) weinig zichtbaar zijn in strategische processen. Dus de dekking is daar heel laag, terwijl de dekkingsgraad juist bovengemiddeld hoog zou moeten zijn. Maar ook in het noorden van het land moet de dekking omhoog. Want hoewel we daar wel ondersteuning bieden, gebeurt daar nu zoveel, dat ons ondersteuningsteam daar nu oren, ogen, handen en voeten te kort komt.

Hoge kwaliteit waarborgen

Bij dit alles wordt van ondersteuners competenties en kennis gevraagd, die bij de individuele ondersteuners in meer of mindere mate aanwezig zijn. Uitbreiding geeft ons de kans om in de werving rekening te houden met de gewenste capaciteiten, en zo het hele team naar een hoger niveau te tillen. Ook door intervisie en interne uitwisseling van kennis en ervaring.

Concreet stellen we voor om in elke regio een ondersteuner voor 0,25 fte aan te stellen. Dit betekent een uitbreiding van 1,5 fte naar 4 fte. Deze uitbreiding voeren we gefaseerd door, waarbij eind 2026 de volledige bezetting moet zijn gerealiseerd. Hierbij is het wel belangrijk te benoemen dat het voor ons ondersteuningsteam altijd om maatwerk gaat. Het aantal fte per regio is dus een (krappe) schatting van het noodzakelijke gemiddelde per regio.

Doorontwikkeling Dorpsondersteuner

De dorpsondersteuner is een belangrijke schakel in zorgzame gemeenschappen. Hun aantal groeit flink. In de afgelopen jaren heeft NLZVE samen met de VKKL gewerkt aan de doorontwikkeling van de functie van dorpsondersteuner. Dit project loopt door tot en met februari 2025. De intentie is om dit daarna voort te zetten. Onder andere behelst dit het faciliteren van de community van dorpsondersteuners, het aanbieden van intervisie en (na)scholing en het organiseren van de Dag van de Dorpsondersteuner (jaarlijks op 1 oktober).

Voorzorgcirkels

Medio 2023 verzocht Henk Geene, de 'uitvinder' van de Voorzorgcirkel, aan NLZVE of wij onderdak konden bieden aan het concept. Dit verzoek is door het bestuur van NLZVE ingewilligd, omdat de Voorzorgcirkel een waardevolle manier is om aan zorgzame gemeenschappen te werken. Inmiddels is er een team rond Henk Geene gevormd, dat nu aan de slag is – met steun van Zorgverzekeraar VGZ – om kennis te bundelen, materialen te ontwikkelen en lokale initiatieven tot het realiseren van Voorzorgcirkels vanuit bewoners, gemeenten of welzijnsorganisaties te ondersteunen. Dit project, dat zich met name richt op drie zorgkantoorregio's in Oostelijk Noord-Brabant en Noord-Limburg, loopt tot eind 2026. VGZ heeft al aangegeven ook in andere regio's samen te willen werken, en ook Zilveren Kruis heeft interesse. Dit betekent naar verwachting een uitbreiding van de formatie.

Data-infrastructuur rondom zorgzame gemeenschappen

De samenwerking tussen formele en informele partijen in wijken en dorpen stelt eisen aan hoe we een en ander gaan organiseren op wijkniveau. Als we zorg- en welzijnsvoorzieningen integraal willen aanbieden, dan zullen we ook de instrumenten, waaronder de ICT-infrastructuur, moeten integreren. Niet alleen tussen de diverse professionele domeinen, maar ook met de leefomgeving (bewonersinitiatieven).

Daarnaast is er binnen de beweging van zorgzame gemeenschappen behoefte aan ICT-ondersteuning van hun eigen professionals: dorpsondersteuners en hun stedelijke varianten. Uit eerste gesprekken en enquête hierover onder dorpsondersteuners is gebleken dat dit vooral een eenvoudige tool moet zijn, die hen helpt bij het uitvoeren van hun diverse taken, zowel die op de gemeenschap zijn gericht (denk aan het organiseren van activiteiten) als op de individuele bewoners (hulpvragers en vrijwilligers). De tool zou tevens moeten bijdragen aan de verantwoording van de werkzaamheden van de dorpsondersteuner (een afgeleide van de registratie), zowel intern als extern.

In 2024 worden diverse bijeenkomsten georganiseerd met IT-leveranciers om te komen tot concrete oplossingen. Dit zal in 2025 een vervolg krijgen.